

به نام خداوند شعر و سخن نخستین سخن در همه انجمن

درس ۱۲

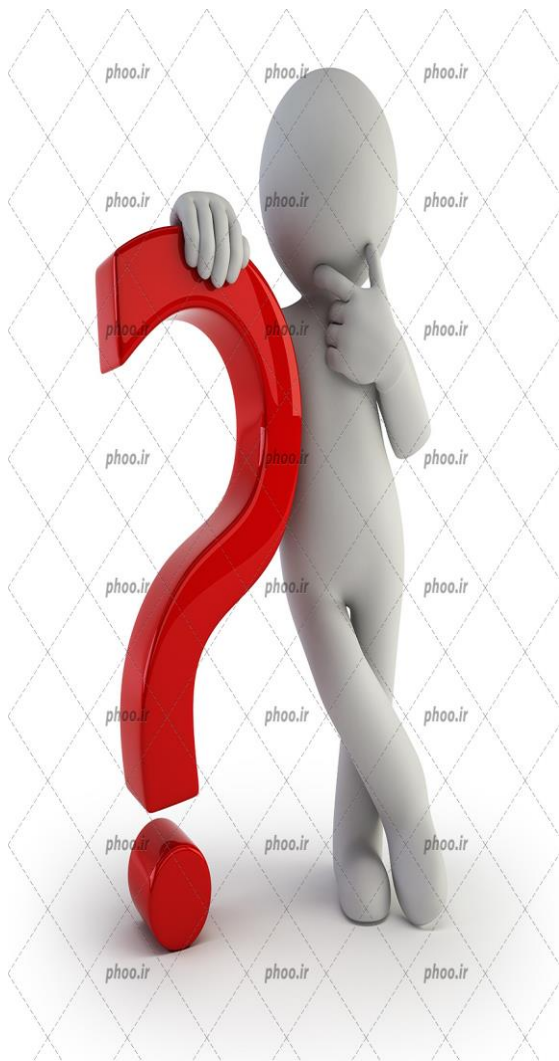
خدمات متقابل
اسلام و ایران



ادبیات فارسی

پایه هفتم

تهیه و تنظیم :
عبابفا



۱- منظور از « شخص » چیست ؟

۲- در جمله « در بازار آقای امیری را دیدیم » ، چه کسی فعل « دیدن »
را انجام می دهد ؟

۳- در جمله « شما بسیار خوب بازی کردید » ، عمل بازی کردن را چه
کسی انجام می دهد ؟

۴- در جمله « او به مشهد سفر کرد » ، عمل سفر کردن را چه کسی انجام
داده است ؟

اهداف آموزشی این درس :



۱- آشنایی با نقش ایرانیان در باروری فرهنگ و تمدن اسلام

۲- ایجاد انگیزه نسبت به مطالعه آثار گران بها و شاهکارهای فرهنگ و ادب

اسلامی

۳- آشنایی با چهره های بزرگ و عالمان فرهنگ و علوم اسلامی

۴- آشنایی با « ضمیر » و انواع آن .



فریدالدین عطار نیشابوری شاعر و عارف
بزرگ ایرانی در قرن ششم و آغاز قرن
هفتم
آثار او : منطق الطیر ، تذکره الاولیا

آن که جان بخشید و ایمان ، خاک را
روح مجاز از انسان
عطار نیشابوری

آفرین ، جان آفرین پاک را
احسنت آفریننده جان
صفت خداوند

. احسنت به خداوند پاک باد ؛ آن خالق که به انسان ، روح و ایمان عطا کرد

تعداد جملات : آفرین جان آفرین پاک را / آن که خاک را جان و ایمان بخشید
» جمله 2

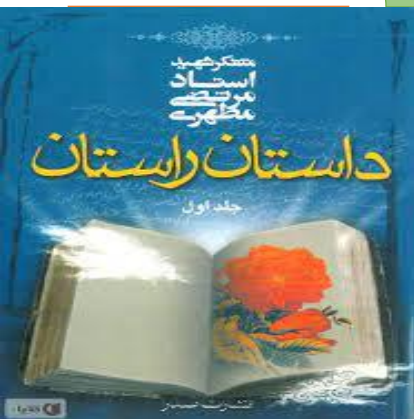
قافیه ها : پاک ، خاک ردیف : را ، را

آرایه های ادبی : جناس : خاک ، پاک
تلمیح : و خلقنا الانسان من الطین : ما انسان را از خاک آفریدیم

فصل پنجم

یکی از شاگردان برجسته
امام خمینی (ره) بود .
آثار او زمینه ساز بسیاری از
مبانی فرهنگی و دینی انقلاب
اسلامی است

استاد شهید آیت الله
مرتضی مطهری :
تولد : بهمن ماه ۱۲۹۸
در فریمان خراسان



این روحانی فرزانه در سال
۱۳۵۸ به شهادت رسید

برخی از آثار وی عبارت اند
از :
خدمات متقابل ایران و اسلام
، دشتان راستان ، تماشاگاه
راز ، سیری در نهج البلاغه
، جاذبه و دافعه علی (ع)

خدمات متقابل اسلام و ایران

جمع خدمت - فعالیت هایی که
هدف آن ، خدمت به دیگران است
از دو سو

شاید اولین فرد مسلمان ایرانی، سلمان فارسی است که پیامبر بزرگوار اسلام (ص) دربارهٔ

او فرمودند: «سلمان منّا اهل البیت.»
سلمان از اهل بیت ماست

اسلام، آیین و قانونی است که متعلق به همهٔ افراد بشر است و بر زبان خاصی تکیه نمی‌کند؛
مذهب ، قانون، روش وابسته
بلکه هر ملتی با خط و زبان خود می‌تواند بدون هیچ مانع از آن پیروی کند. بنابراین، اگر می‌بینید
ایرانیان پس از قبول اسلام باز به زبان فارسی تکلم کردند، هیچ جای تعجب و شگفتی نیست.
سخن گفتند

یکی از موفقیت‌های اسلام این است که ملل مختلف با زبان‌ها و فرهنگ‌های گوناگون،
آن را پذیرفته‌اند و هر یک به سهم خود، خدماتی کرده‌اند.
فعالیت ها ، جمع خدمت



فعالیت ها ، جمع خدمت

اگر زبان فارسی از میان رفته بود، ما امروز آثار کران بها و شاهکارهای اسلامی ارزنده ای

جمع اثر باارزش کل بزرگ و برجسته باارزش ، گران بها

همخوان، مشو، گلستان، دیوان حافظ، آثار نظامی و صدها اثر زیبای دیلرنداشتیم. در سراسر این

کنایه از : فراوان بودن

اتار، مفاسیم اسلامی و قرآنی موج می زند و پیوند اسلام را با زبان فارسی، جاودان می سازد.

همیشگی

اتصال ، ارتباط

جمع مفهوم

پس از ظهور اسلام و تشکیل حکومت اسلامی و کرد آمدن ملل گوناگون در زیر پرچم اسلام،

کنایه از : تحت حمایت اسلام

جمع ملت

پیدایش ، آشکار شدن

تمدنی عظیم و بسیار کم نظیر به وجود آمد که تاریخ، آن را به نام «تمدن اسلامی» می شناسد. در این

فرهنگ ، زندگی

بی مانند

تمدن، ملت های گوناگون از آسیا و آفریقا و حتی اروپا شرکت داشتند اما سهم عمده از آن ایرانیان

بهره ، قسمت متعلق به

است.

گرد آمدن ملل گوناگون در زیر پرچم اسلام = پیروی
کردن ملتهای مختلف از دین اسلام

۱۰۸

مهم ، اصلی



ایران در پرتو کرایش به اسلام ، همدوش با سایر ملل اسلامی و پیشاپیش همه آنها مشعل دار
یک تمدن شکوهمند به نام تمدن اسلامی شد .
میل علاقه همراه جلوتر کنایه از راهنما ، پیشرو



اسلام ، دروازه سرزمین های دیگر را به روی ایرانی و دروازه ایران را به روی فرهنگ ها
و تمدن های دیگر باز کرد که دو نتیجه برای ایرانیان حاصل شد : یکی اینکه توانستند هوش و لیاقت
و استعداد خویش را به دیگران عملاً ثابت کنند ؛ به طوری که دیگران آنها را به پیشوایی و مقتدایی
پذیرند ؛ دیگر اینکه توانستند سهم عظیمی در تکمیل و توسعه یک تمدن عظیم جهانی به خود اختصاص
دهند .
توانایی رهبری پیشرفت گسترش رهبری ، پیشوایی

استعدادهایی نظیر بوعلی، فارابی، ابوریحان، خیام، خواجه نصیرالدین توسی، ملاصدرا و

صدها عالم طبیعی و ریاضی و مورخ و جغرافی‌دان و پزشک و ادیب و فیلسوف و عارف در این

سخن‌دان حکیم خداشناس
مفرد ادبا فلسفه‌دان

تاریخ‌نویس

بنای عظیم فرهنگ اسلامی، پرورش یافتند.

ایرانیان خدمات بسیار شایانی به اسلام کرده‌اند و آن خدمات از روی صمیمیت و اخلاص

همدلی پاک‌دلی
مهربان بودن

شایسته

سزاوار

و ایمان بوده است.



این خدمات، نشان دهنده احساسات پاک و خالصانه ایرانیان است؛ زیرا سر و کارش

پاک

با عشق و ایمان است. شاهکارهای بشری، تنها و تنها با عشق و ایمان، پدید می آیند

اعم از = خواه، چه
عبارتی است برای انتخاب
یکی از دو چیز

شاهکارهای هنری ایران در دوره اسلامی، اعم از معماری، نقاشی، خوشنویسی و ...

همگانی، عمومی تر

بیشتر در زمینه های دینی - اسلامی بوده است. گنجینه های قرآن که در موزه های مختلف کشورهای

مشبه به مشبه

گنجینه = مجموعه ای از
چیزهای باارزش

اسلامی و سیر اسلامی هست، اوج هنر ایرانی را در زمینه های اسلامی و در حقیقت، جوشش روح

اسلامی را در ذوق ایرانی، نشان می دهد.

علاقه
استعداد

جایی که در آن، آثار هنری یا
تاریخی نگهداری می شود



ادبا : جمع ادیب - سخندان ها

- عرفا : جمع عارف
خداشناسان

- نویسندگان و شاعران
سخنرانان

جمع حقیقت

جمع مظهر

یکی از مظاهر خدمات فرهنگی ایرانیان به اسلام، خدماتی است که از راه زبان فارسی به

نشانه ها ، جلوه گاه ها

اسلام کرده اند. ادبا و عرفا و سخنوران ایرانی، حقایق اسلامی را با جامه زیبای شعر و نثر فارسی

لباس

به زیباترین شکل، آرایش داده اند و حقایق اسلامی و معانی لطیف قرآنی را در میان حکایاتی شیرین

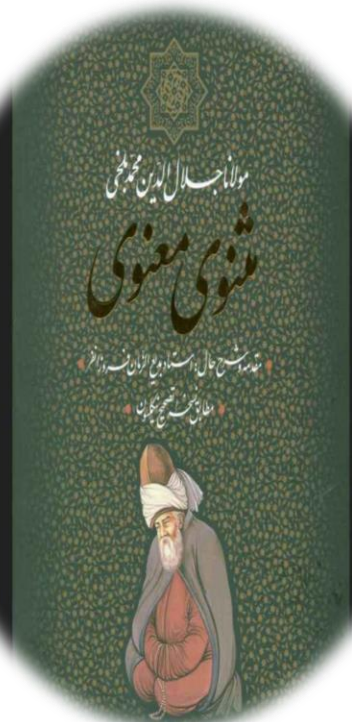
داستان ها

جمع معنی
نیکو

جمع حکایت

آورده اند. « مثنوی مولانا » بهترین شاهد برای سخن ماست.

شهید مرتضی مطهری



– در املا از خط تحریری شکسته استفاده نشود.

– بهتر است هنگام نوشتن املا با توجه به آهنگ، مفهوم و پیام جمله‌ها، نشانه‌های نگارشی را رعایت کنید.



تکلیف منزل :

به سوالات بخش خودارزیابی صفحه ۱۱۰ و فعالیت نوشتن صفحه ۱۱۲ پاسخ دهید

به پرسش های اسلاید بعد

پاسخ دهید



۱- در عبارت زیر ، ضمیرهای پیوستهٔ دوم شخص را بیابید .

« دلم می خواهد سرت را بالا بگیری و با صدای بلند از شعرهایت برایم شعر بخوانی »

۲- در عبارت های زیر ، ضمیرها را بیابید و مرجع آن ها را بنویسید

الف- این خدمات ، نشان دهندهٔ احساسات پاک ملت ایران نسبت به اسلام است . چون سروکارشان با عشق و ایمان است .

ب- نظامی در آرایش صحنه های شعرش استاد بی نظیری است .

۳- در مصراع های زیر نقش دستوری ضمیرهای مشخص شده را بنویسید .

الف- چو دیدش پلنگ افکن و پیل تن

ب- چو عمرم مدتی با گل گذر کرد

ج- با نور خود آشنایی ام ده

د- گفتمش در عین وصل ، این ناله و فریاد چیست ؟